

Projekt z dnia 6 września 2010 r.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 2010 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez
Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu**

Na podstawie art. 16 ust. 2 i 3 oraz art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 z późn. zm. ¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm. ²⁾) w § 11 w ust. 1 dodaje się pkt 25 w brzmieniu:

„25) o odszkodowanie lub zadośćuczynienie wynikające z naruszenia norm powierzchniowych w celach mieszkalnych przeznaczonych dla zatrzymanych, tymczasowo aresztowanych, odbywających karę pozbawienia wolności w rozumieniu ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm. ³⁾) - 120 zł. “.

§ 2. Podstawę zasądzenia przez sąd kosztów zastępstwa prawnego w sprawach rozpoczętych w dniu wejścia w życie rozporządzenia stanowią stawki w wysokości określonej w tym rozporządzeniu.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

- 1) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 26, poz. 156, Nr 166, poz. 1317, Nr 210, poz. 1628 i Nr 216, poz. 1676 oraz z 2010 r. Nr 7, poz. 45 i Nr 47, poz. 278.
- 2) Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 97, poz. 887 i Nr 212, poz. 2073 oraz z 2005 r. Nr 41, poz. 392 i Nr 219, poz. 1872.
- 3) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, Dz. U. z 2000 r. Nr 60, poz. 701, Nr 120, poz. 1268, Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, Nr 111, poz. 1194, Dz. U. z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 200, poz. 1679, Dz. U. z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380, Nr 179, poz. 1750, Dz. U. z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426, Nr 273, poz. 2703, Dz. U. z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479, Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 226, poz. 1648, Dz. U. z 2007 r. Nr 123, poz. 849, Dz. U. z 2008 r. Nr 96, poz. 620 i Nr 214, poz. 1344, Dz. U. z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 22, poz. 119, Nr 62, poz. 504, Nr 108, poz. 911, Nr 98, poz. 817, Nr 115, poz. 963, Nr 190, poz. 1475, Nr 201, poz. 1540, Nr 206, poz. 1589.

UZADNIENIE

Od dłuższego już czasu następuje wzrost liczby wnoszonych przez skazanych i tymczasowo aresztowanych powództw, których podstawa faktyczna została oparta na niedochowaniu norm powierzchni w celach. Wskazana tendencja może jeszcze ulec nasileniu, co ma związek z występującym przeludnieniem w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Niepokojące, gdyż rzutujące na wysokość stawek minimalnych wynagrodzeń adwokatów, są też nadmierne żądania zgłaszane w powództwach z tytułu naruszenia norm powierzchniowych w celach mieszkalnych przeznaczonych dla zatrzymanych, tymczasowo aresztowanych oraz odbywających karę pozbawienia wolności. Często osoby skazane i tymczasowo aresztowane żądają zasądzenia kwot w wysokości 100 000 – 200 000 zł. Zdarzają się również przypadki dochodzenia z tego tytułu kwot znacząco wyższych, rzędu od 400 000 zł do 1 mln zł (przykładowo sprawy: Sądu Okręgowego we Wrocławiu o sygn. IC 158/08, Sądu Okręgowego w Lublinie o sygn. I C 629/09, sprawa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, sygn. I ACa 694/09, Sądu Okręgowego we Wrocławiu, sygn. IC 367/07 oraz Sądu Okręgowego w Katowicach, sygn. II C 403/09).

Należy podkreślić, że w większości przypadkach dochodzona wysokość roszczeń pozostaje bez realnego związku z podstawą szkody i w rezultacie znacząco odbiega od wysokości sum zasądzonych wyrokami sądowymi.

Porównując wysokość kwot zasądzonych przez sądy w tego typu sprawach (zwykle rzędu kilku tysięcy złotych), z kwotami żądanymi przez skazanych i tymczasowo aresztowanych, to stwierdzić należy, że roszczenia powodów są często rażąco wygórowane.

W konsekwencji tego wzrasta obciążenie Skarbu Państwa z tytułu wydatków poniesionych za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu.

W projekcie wprowadzono rozwiązanie, które powinno złagodzić przedstawiony problem.

W § 11 w ust. 1 rozporządzenia, po pkt 24 dodano pkt 25, zgodnie z którym za czynności adwokackie w kategoriach spraw związanych z dochodzeniem zapłaty odszkodowania lub zadośćuczynienia za tzw. przeludnienie cel, czyli wynikającego z naruszenia norm powierzchniowych przeznaczonych dla zatrzymanych, tymczasowo aresztowanych i

odbywających karę pozbawienia wolności w rozumieniu Kodeksu karnego wykonawczego, stawka minimalna będzie wynosiła - 120 zł.

Wysokość opłat należnych adwokatom w tego typu sprawach, opartych na fakcie niezachowania w celach norm powierzchni, ukształtowano w analogiczny sposób, jak w przypadku spraw o odszkodowanie za niesłuszne skazanie lub ukaranie, aresztowanie lub zatrzymanie, a więc ryczałtowo.

Należy podkreślić, że zachodzi daleko idące podobieństwo obu tych kategorii spraw, choć zagadnienia związane z dochodzeniem odszkodowania za niesłuszne skazanie lub ukaranie, aresztowanie lub zatrzymanie uregulowane zostały autonomicznie w przepisach kodeksu postępowania karnego.

Za przyjęciem wskazanego w projekcie rozwiązania przemawia również okoliczność, że zmieniane rozporządzenie przewiduje już przypadki, w których wysokość stawki minimalnej została powiązana nie z wartością przedmiotu sprawy, lecz z jej rodzajem i charakterem. Rozporządzenie wymienia w § 11 szereg kategorii spraw, gdzie wynagrodzenie pełnomocnika zostało określone ryczałtowo. Rozwiązanie takie wynika z faktu, że w tych rodzajach postępowań mamy do czynienia z powtarzalnością i podobieństwem podejmowanych czynności procesowych.

Ograniczenie wysokości stawek minimalnych w przypadku spraw skazanych i tymczasowo aresztowanych występujących z powództwami o zapłatę odszkodowania lub zadośćuczynienia z tytułu niezachowania norm powierzchni w celach uzasadnia mniejszy od przeciętnego nakład pracy pełnomocników związany z dochodzeniem tych roszczeń.

Z uwagi na to, że prowadzenie tych spraw nie wymaga skomplikowanych i pracochłonnych czynności zasadne wydaje się miarkowanie wynagrodzeń przysługujących pełnomocnikom.

Projektowana zmiana rozporządzenia wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje rozporządzenie

Projektowane rozporządzenie będzie oddziaływać na osoby, które świadczą pomoc prawną oraz na osoby na rzecz których jest ona wykonywana.

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia zostanie przekazany do zaopiniowania: Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, sądom powszechnym i Naczelnej Radzie Adwokackiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej.

3. Wpływ na finanse publiczne

W 2009 r. Skarb Państwa wydał 25 486 338 zł na pokrycie wynagrodzeń pełnomocników z urzędu występujących w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych.

W I kwartale 2010 r. na zapewnienie wskazanych usług prawnych budżet poniósł wydatki w kwocie 7 138 929 zł.

Ustalono, że 53 % całości wydatków poniesionych przez sądy powszechne w 2009 r., jak również w I kwartale 2010 r. z tytułu opłat za czynności pełnomocników z urzędu (adwokaci oraz radcowie prawni) w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych stanowiły opłaty wynoszące brutto 4392 zł, czyli określone według stawki o której mowa w § 6 pkt 6 nowelizowanego rozporządzenia. Ponad połowa ogółu wydatków ponoszonych przez Skarb Państwa na pomoc prawną świadczoną z urzędu dotyczy dwóch kategorii spraw, wskazanych w § 6 pkt 6 i pkt 7 obowiązującego rozporządzenia, to jest w sprawach gdzie wartość przedmiotu sporu jest wyższa od kwoty 50 000 zł.

Należy podkreślić, że w obu wskazanych wyżej grupach wydatków znajdują się sprawy, w których powództwa oparte zostały na fakcie niezachowania norm powierzchniowych przysługujących skazanemu lub tymczasowo aresztowanemu.

Wprowadzenie projektowanej zmiany winno zatem spowodować zmniejszenie wydatków Skarbu Państwa w części 15 „Sądy Powszechne” z tytułu ponoszonych kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokatów ustanowionych z urzędu.

Niemniej jednak, nie jest możliwe precyzyjne oszacowanie skutków finansowych wejścia w życie projektu rozporządzenia, gdyż brak jest szczegółowych danych dotyczących wysokości wydatków poniesionych przez Skarb Państwa z tytułu pomocy prawnej świadczonej z urzędu osobom skazanym i tymczasowo aresztowanym, zasądzonych wyrokami sądowymi w zależności

od wyniku procesu i wartości przedmiotu sporu, określonych według stawek wymienionych w § 6 pkt 1-7 nowelizowanego rozporządzenia.

4. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie rozporządzenia nie wpłynie na sytuację i rozwój regionów.

7. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Materia projektowanego rozporządzenia leży poza zakresem spraw regulowanych przez prawo Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. *w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych* (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).